

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 29 грудня 2021 р. № 1449
Київ

Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад

*{Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ
№ 855 від 29.07.2022}*

Відповідно до абзацу третього частини другої статті 8 Закону України “Про основи національного спротиву” Кабінет Міністрів України **постановляє**:

1. Затвердити **Положення про добровольчі формування територіальних громад**, що додається.
2. Міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цією постановою.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

Інд. 29

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 грудня 2021 р. № 1449

ПОЛОЖЕННЯ
про добровольчі формування територіальних громад

1. Це Положення визначає порядок утворення та діяльності добровольчих формувань територіальних громад (далі - добровольчі формування), набуття та припинення членства в добровольчих формуваннях.

У цьому Положенні термін “добровольче формування територіальних громад” вживається в значенні, наведеному у статті 1 Закону України “Про основи національного спротиву” (далі - Закон), термін “територіальна громада” - у значенні, наведеному у статті 1 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”.

2. У межах завдань територіальної оборони, визначених **Законом**, добровольчі формування можуть провадити таку діяльність:

1) своєчасно реагувати та вживати необхідних заходів для оборони території та захисту населення на визначеній місцевості до моменту розгортання в межах такої території угруповання військ (сил) або угруповання об'єднаних сил, призначених для ведення воєнних (бойових) дій з відсічі збройної агресії проти України;

2) брати участь у посиленні охорони та захисті державного кордону у порядку, визначеному **Законом України** “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону”;

3) брати участь у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків ведення воєнних (бойових) дій;

4) брати участь у підготовці громадян України до національного спротиву;

5) брати участь у забезпеченні умов для безпечного функціонування органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та органів військового управління;

6) брати участь в охороні та обороні важливих об'єктів і комунікацій, інших критично важливих об'єктів інфраструктури, визначених Кабінетом Міністрів України, та об'єктів підвищеної небезпеки, порушення функціонування та виведення з ладу яких становлять загрозу для життєдіяльності населення;

7) брати участь у забезпеченні умов для стратегічного (оперативного) розгортання військ (сил) або їх перегрупування;

8) брати участь у здійсненні заходів щодо тимчасової заборони або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зон/районів надзвичайних ситуацій та/або ведення воєнних (бойових) дій разом з Національною поліцією;

9) брати участь у забезпеченні заходів громадської безпеки і порядку в населених пунктах разом з Національною поліцією;

10) брати участь у запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану в разі його введення на всій території України або в окремих її місцевостях;

11) брати участь у боротьбі з диверсійно-розвідувальними силами, іншими збройними формуваннями агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями;

12) брати участь в інформаційних заходах, спрямованих на підвищення рівня обороноздатності держави та на протидію інформаційним операціям агресора (противника);

13) співпрацювати з органами місцевого самоврядування та військовими частинами Сил територіальної оборони Збройних Сил, збирати та аналізувати інформацію про загрози безпеці територіальної громади та сценарії їх стримування;

14) у співпраці з органами місцевого самоврядування обліковувати, облаштовувати та охороняти місця укриття населення;

15) здійснювати добування, збір та узагальнення інформації, яка впливає на виконання завдань територіальної оборони в межах території територіальної громади;

16) сприяти у здійсненні заходів з протидії інформаційним операціям агресора (противника) в межах території територіальної громади;

17) організовувати навчання членів добровольчих формувань з метою ефективного виконання своїх завдань.

3. Командир добровольчого формування є відповідальним за діяльність добровольчого формування. Командир визначає завдання членам добровольчого формування з урахуванням їх спроможностей та за потреби структуру добровольчого формування.

Діяльність добровольчого формування провадиться під безпосереднім керівництвом і контролем командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил за територіальним принципом.

Підготовка добровольчих формувань до виконання завдань територіальної оборони здійснюється відповідно до [Порядку організації, забезпечення та проведення підготовки добровольчих формувань територіальних громад до виконання завдань територіальної оборони](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1447.

4. Члени добровольчих формувань під час виконання завдань територіальної оборони мають право застосовувати особисту мисливську зброю, стрілецьку зброю, інші види озброєння та боєприпаси до них відповідно до [Порядку застосування членами добровольчих формувань територіальних громад особистої мисливської зброї, стрілецької](#)

зброї, інших видів озброєння та боєприпасів до них під час виконання завдань територіальної оборони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1448 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 10, ст. 516).

{Пункт 4 в редакції Постанови КМ № 855 від 29.07.2022}

5. Забезпечення матеріально-технічними засобами та фінансування діяльності добровольчих формувань здійснюються за рахунок і в межах коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

6. Членство у добровольчому формуванні не звільняє від обов'язку проходження строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період.

7. Під час мобілізації добровольці територіальної оборони, які за станом здоров'я придатні до військової служби у воєнний час та мають військово-облікову спеціальність, за потреби призиваються для комплектування військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил та інших складових сил оборони за територіальним принципом.

Порядок утворення добровольчих формувань територіальних громад

8. Для виконання завдань територіальної оборони у своїх межах територіальні громади ініціюють утворення добровольчих формувань.

Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил через командирів військових частин Сил територіальної оборони Збройних Сил заохочує жителів територіальних громад до утворення добровольчих формувань шляхом інформування чи вжиття інших заходів.

9. Добровольче формування утворюється зборами ініціативної групи жителів територіальної громади у присутності командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил та уповноважених представників органу місцевого самоврядування відповідної територіальної громади.

Збори вважаються правоможними, якщо в них беруть участь не менш як п'ять осіб, а також командир військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил та представники органу місцевого самоврядування відповідної територіальної громади.

За результатами зборів складається протокол зборів ініціативної групи про утворення добровольчого формування територіальної громади (далі - протокол). Протокол складається у трьох примірниках у довільній формі та повинен містити таку інформацію про збори ініціативної групи: дату проведення; місце проведення; прізвища та імена членів ініціативної групи, які беруть участь в утворенні добровольчих формувань; прізвища, імена та посади запрошених осіб, зокрема командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил та представників органів місцевого самоврядування відповідної територіальної громади; рішення про обрання головуєчого на зборах; рішення про утворення добровольчого формування; рішення, ухвалене в установленому порядку Командуванням Сил територіальної оборони Збройних Сил, щодо утворення добровольчого формування в цій територіальній громаді; рішення про затвердження кандидата на посаду командира добровольчого формування; підпис головуєчого на зборах;

підписи командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил та представників органів місцевого самоврядування відповідної територіальної громади, присутніх на зборах.

10. Один примірник протоколу зберігають члени ініціативної групи. Два примірники протоколу передаються до органу місцевого самоврядування, на території здійснення повноважень якого функціонуватиме добровольче формування, один з яких у подальшому разом з рішенням відповідного органу місцевого самоврядування про погодження утворення добровольчого формування і рекомендацією про призначення кандидата на посаду командира добровольчого формування надсилається командирові відповідної військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил.

{Пункт 10 в редакції Постанови КМ № 855 від 29.07.2022}

11. Командир військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил готує та надсилає необхідні документи для проходження спеціальної перевірки кандидата на посаду командира добровольчого формування у СБУ і Національній поліції в порядку, визначеному законодавством.

У випадку успішного проходження спеціальної перевірки кандидатом на посаду командира добровольчого формування командир військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил надсилає подання на призначення на посаду командира добровольчого формування Командувачу Сил територіальної оборони Збройних Сил. Командувач Сил територіальної оборони Збройних Сил призначає командира добровольчого формування за погодженням з Командувачем Сил спеціальних операцій Збройних Сил.

Якщо за результатами спеціальної перевірки кандидата на посаду командира добровольчого формування будуть виявлені відомості, які перешкоджають призначенню особи на посаду командира добровольчого формування, командир військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил ініціює повторні збори відповідної ініціативної групи для затвердження іншого кандидата на посаду командира добровольчого формування.

12. Підставами для розформування добровольчого формування є:

1) рішення Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил про розформування добровольчого формування.

У разі прийняття рішення про розформування добровольчого формування контракти із добровольцями територіальної оборони вважаються припиненими з моменту прийняття такого рішення. При цьому всі отримані ними для виконання завдань добровольчого формування засоби матеріально-технічного забезпечення повинні бути повернуті органам місцевого самоврядування. Здавання стрілецької зброї, інших видів озброєння та боєприпасів до них відбувається згідно із статутами Збройних Сил, а також [Законом України](#) “Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України”.

Про прийняте рішення щодо розформування добровольчого формування Командувач Сил територіальної оборони Збройних Сил в одноденний строк повідомляє командира добровольчого формування, а також командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил;

2) ухвалення рішення про розформування добровольчого формування на загальних зборах членів добровольчого формування. Збори вважаються правоможними, якщо в них бере участь не менш як 60 відсотків загальної кількості членів добровольчого формування. Рішення загальних зборів членів добровольчого формування ухвалюється не менш як 80 відсотками зареєстрованих на зборах осіб;

3) припинення членства всіма членами добровольчого формування.

Про розформування добровольчого формування з підстав, передбачених підпунктами 2 і 3 цього пункту, командир добровольчого формування негайно повідомляє командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил, а також Командувачу Сил територіальної оборони Збройних Сил, який приймає відповідне рішення про звільнення командира добровольчого формування.

{Пункт 12 в редакції Постанови КМ № 855 від 29.07.2022}

13. Територіальна громада в межах території відповідальності може утворювати декілька добровольчих формувань з урахуванням наявних ресурсних та людських можливостей в порядку, визначеному цим Положенням та [Законом](#).

14. Найменування кожного окремого добровольчого формування утворюється з урахуванням найменування територіальної громади, на території якої воно утворюється, та кількості добровольчих формувань в межах однієї територіальної громади.

15. Нумерація добровольчого формування в межах однієї територіальної громади здійснюється порядковими номерами починаючи з 1 відповідно до черговості утворення таких добровольчих формувань. Найменування добровольчого формування подається в такому вигляді: “Добровольче формування (найменування територіальної громади) територіальної громади № (порядковий номер)”.

Комплектування добровольчих формувань

16. Членом добровольчого формування може бути громадянин України віком від 18 років, який проживає на території громади, де діє добровольче формування, пройшов медичний, професійний та психологічний відбір (перевірку) і уклав контракт добровольця територіальної оборони.

17. До складу добровольчого формування не зараховується особа, яка була раніше засуджена до позбавлення волі за скоєння тяжкого або особливо тяжкого злочину, крім реабілітованої, або має дві і більше судимостей за скоєння умисних злочинів.

Особа не може бути членом добровольчого формування у період проходження військової служби або служби у військовому резерві Збройних Сил чи інших утворених відповідно до закону військових формуваннях, служби в правоохоронних органах.

18. Медичний відбір (огляд) кандидатів у члени добровольчих формувань проводиться лікарсько-консультативними комісіями комунальних закладів охорони здоров'я територіальних громад за направленням посадової особи органу місцевого самоврядування, відповідальної за оборонну чи мобілізаційну роботу, на умовах, визначених [Порядком видачі медичної довідки для отримання дозволу \(ліцензії\) на об'єкт дозвільної системи](#), затвердженим наказом МОЗ від 20 жовтня 1999 р. № 252 (далі - Порядок).

Професійний та психологічний відбір кандидатів у члени добровольчого формування забезпечують військові частини Сил територіальної оборони Збройних Сил штатними та позаштатними групами професійно-психологічного відбору.

19. Особа, яка виявила бажання стати членом добровольчого формування, подає заяву на ім'я командира добровольчого формування. У заяві зазначається прізвище та власне ім'я особи, інформація про реєстрацію місця проживання (перебування) особи, інформація про освіту, інформація про місце роботи або вид діяльності, інформація про військово-облікову спеціальність (за наявності), обґрунтування бажання стати членом добровольчого формування.

До заяви додаються копії паспорта громадянина України, військово-облікового документа (обов'язково для чоловіків та за наявності в жінок), документа із зазначенням реєстраційного номера облікової картки платника податків (крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті), медичної довідки для отримання дозволу (ліцензії) на об'єкт дозвільної системи за [формою 127/о](#) (додаток 1 до Порядку).

Документи, що додаються до заяви особи, яка виявила бажання стати членом добровольчого формування, можуть бути отримані шляхом інформаційної взаємодії з відповідними державними органами.

{Пункт 19 в редакції Постанови КМ № 855 від 29.07.2022}

20. Командир добровольчого формування ухвалює рішення про зарахування до членства у добровольчому формуванні протягом семи робочих днів або надає особі обґрунтовану відмову в зарахуванні до членства на підставі критеріїв, визначених пунктами 16 та 17 цього Положення.

21. Контракт добровольця територіальної оборони укладається між командиром добровольчого формування та особою, яка подала заяву щодо членства в добровольчому формуванні. Такі особи укладають контракт добровольця територіальної оборони строком на три роки. Форма контракту добровольця територіальної оборони затверджується Міноборони.

Зміна командира добровольчого формування не є підставою для припинення контрактів добровольців територіальної оборони, які були укладені з таким командиром.

Контракт добровольця територіальної оборони укладається в чотирьох примірниках. Примірники контракту добровольця територіальної оборони надаються члену добровольчого формування, командиру військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил, командиру добровольчого формування і керівнику територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

Командир добровольчого формування укладає контракт безпосередньо з командиром військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил.

{Пункт 21 в редакції Постанови КМ № 855 від 29.07.2022}

22. Облік громадян України, які уклали контракт добровольця територіальної оборони, ведеться територіальним центром комплектування та соціальної підтримки за територіальним принципом. Командир добровольчого формування веде іменний список добровольчого формування.

23. Підставами припинення контракту добровольця територіальної оборони є:

закінчення строку контракту;

порушення умов контракту або присяги добровольця територіальної оборони;

заява добровольця територіальної оборони про припинення контракту;

призов (прийняття) на військову службу;

укладення контракту про проходження служби у військовому резерві Збройних Сил або інших утворених відповідно до закону військових формуваннях, служби в правоохоронних органах;

укладення контракту про проходження служби в державному органі спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України;

незадовільний стан здоров'я добровольця територіальної оборони;

наявність громадянства (підданства) іншої держави або громадянств (підданств) інших держав, крім громадянства України;

розформування добровольчого формування.

Контракт з добровольцем територіальної оборони, який призначений на посаду командира добровольчого формування, припиняється за наказом Командувача Сил територіальної оборони Збройних Сил. Командир військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил може подати Командувачу Сил територіальної оборони Збройних Сил пропозицію про припинення такого контракту із зазначенням відповідних підстав.

У разі порушення добровольцем територіальної оборони умов контракту або присяги командир добровольчого формування припиняє контракт добровольця територіальної оборони. Підставою для припинення контракту також є вмотивоване звернення сільського, селищного, міського голови або командира відповідної військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил. Контракт добровольця територіальної оборони вважається припиненим з моменту ухвалення відповідного рішення командиром добровольчого формування. Про прийняте рішення щодо припинення контракту добровольця територіальної оборони командир добровольчого формування повідомляє такій особі в одноденний строк.

У разі подання членом добровольчого формування письмової заяви з вимогою щодо розірвання укладеного ним контракту його повноваження припиняються з моменту прийняття рішення командиром добровольчого формування на підставі поданої заяви. Про надходження такої заяви командир добровольчого формування невідкладно інформує командира військової частини Сил територіальної оборони Збройних Сил і керівника територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

У разі відсутності командира добровольчого формування його обов'язки тимчасово виконує уповноважена особа з числа членів добровольчого формування.

У разі припинення контракту з добровольцем територіальної оборони, який призначений на посаду командира добровольчого формування, призначення нового командира відбувається з урахуванням вимог **пунктів 9-11** цього Положення.

{Пункт 23 в редакції Постанови КМ № 855 від 29.07.2022}

24. Припинення контракту добровольця територіальної оборони має наслідком припинення членства в добровольчому формуванні.

25. Громадяни України, які не проходили військової служби у Збройних Силах, служби в інших військових формуваннях чи служби в правоохоронних органах, зараховуються до членства в добровольчому формуванні після складення ними такої присяги добровольця територіальної оборони:

“Я, (прізвище, ім'я та по батькові), вступаючи до членства добровольчого формування (назва територіальної громади) територіальної громади (назва області) області, присягаю Українському народові обороняти Україну, захищати її суверенітет та територіальну цілісність, дбати про безпеку жителів моєї територіальної громади, сумлінно і чесно виконувати обов'язки добровольця територіальної оборони, неухильно додержуватися **Конституції України** та законів України. Присягаю ніколи не зрадити Український народ”.

26. Командування Сил територіальної оборони Збройних Сил разом з органами місцевого самоврядування, які розташовані в межах території відповідної зони територіальної оборони, розробляє та затверджує єдину символіку для всіх добровольчих формувань територіальних громад, що функціонують у межах території відповідної зони територіальної оборони.

27. Керівник району територіальної оборони на підставі отриманої від керівника штабу району територіальної оборони заяви про видачу посвідчень добровольцям територіальної оборони та доданих до неї примірників укладених контрактів добровольців територіальної оборони протягом 30 діб організовує опрацювання та видачу посвідчень. Форма посвідчення затверджується Міноборони. Посвідчення є документом, що посвідчує особу добровольця територіальної оборони та визначає належність його власника до виконання військово-цивільного обов'язку в межах території територіальної громади.

Виготовлення бланків посвідчень добровольця територіальної оборони здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, переданих бюджету місцевого самоврядування на виконання делегованих повноважень у сфері оборонної роботи.

Про затвердження Положення про добровольчі формування територіальних громад
Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 29.12.2021 № 1449
Редакція від **03.08.2022**, підстава — [855-2022-п](#)
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/1449-2021-%D0%BF>

Законодавство України
станом на 07.03.2024
чинний

1449-2021-p

Публікації документа

- **Урядовий кур'єр** від 20.01.2022 — № 11
- **Офіційний вісник України** від 04.02.2022 — 2022 р., № 10, стор. 47, стаття 517, код акта 109696/2022